ದ ಅಲುಕೆರಗಾಗಿ ಅಪ್ಟೆಂಬರ್ (16)

ಕಾಣಿಕೆ

ಕ.ಪ.161

ಕಡೆಂಗೋಡ್ಲು ಶಂಕರ ಭಟ್ಟ

ಕಾಣಿಕೆ.

ಕಾಣಿಕೆ.

ಆವ ಕಾಣ್ಕೆಯ ಕೊಡುವೆ ಕನ್ನಡದ ಮಾತೆ ನಿನ
ಗಾವ ಕಾಣ್ಕೆಯ ಕೊಡುವೆ ಮನುಜನ್ಮದಾತೆ? ||

ಶರನಿಧಿಯ ರನ್ನಭಂಡಾರಗಳನೊಡೆದೊಡೆದು
ಹರಹಿ ಧರೆಯೆಂಬ ನಿನ್ನಾಟದಂಗಣದಿ
ಶಿರದ ರತ್ನಕಿರೀಟಕೋಟಿಯನಲಂಕರಿಸಿ
ಮಿರುಪ ಕೀರ್ತಿಯನು ದೆಸೆದೆಸೆಗೆ ಹಸರಿಪೆನೇ? || ೧ ||

ಕಾರಿರುಳ ಸೆರಗಿನೊಳಗವಿತಿರುವ ತಾರೆಗಳ
ಓರಂತೆ ಹಿಡಿಹಿಡಿದು ಬಳ್ಳಿಮಿಂಚುಗಳ
ದಾರದಿಂ ಕೋದು ನಿನ್ನಯ ಕಂಬುಕಂಧರಕೆ
ತಾರಹಾರವ ತುಡಿಸುವೆನೆ ಎನ್ನ ಜನನಿ? || ೨ ||

ದಿನಕರೇಂದುಗಳ ತಾಳಂಗಳನು ಮಾಡಿ ಭೂ
ವಿನುತೆ ನಿನ್ನಯ ಕೀರ್ತಿಗಾನ ನಿರ್ಝರದೆ
ದಿನವೆಂಬ ನಿಶಿಯೆಂಬ ಹಂಬಲನು ತೊರೆದು ಧಾ
ರಿಣಿಯ ತೇಲಿಸುವೆನೇ? ಹೇಳೆನ್ನ ಜನನೀ || ೩ ||

ಹಿಡಿದೆಳೆದು ತಂದು ಸುಗ್ಗಿಯ ಚಿಗುರನೆಲ್ಲ ನಿ
ನ್ನಡಿಯನೆಡೆಬಿಡದೆ ಭಕ್ತಿಯೊಳಗರ್ಚಿಪೆನೇ?
ಸಡಗರದೊಳೆನ್ನ ಜೀವನದ ಕುಸುಮವನೊಂದೆ
ಹಿಡಿಯೊಳಡಗಿಸಿ ಪಾದಪೂಜೆಗರ್ಪಿಪೆನೇ? || ೪ ||

ಏತಕಿನಿತುಪಚಾರ.

ಏತಕಿನಿತುಪಚಾರವಯ್ಯ? ತಂದೆಗೆ ನುಡಿದ
ಮಾತನೆಂದುಂ ಮೀರ್ವ ಬಾಲನಲ್ಲ,
ಭೂತಳದ ಬಂಧುಗಳ ಬಿರ್ದಿನುಣಿಸನು ಬಯಸು
ತಾತುರಂಗೊಂಬಾಸೆ ರಸನೆಗಿಲ್ಲ ||

ತಂದೆಯಪ್ಪಣೆಗೊಂಡು ಬಂದೆ ನಿಮ್ಮಯ ಮನೆಗೆ
ಸಂದುದೆನ್ನಯ ಕಾಲ, ಪೋಪೆನಿನ್ನು
ಇಂದು ನಿಂದರೆ, ತಂದೆ ಬಂದು ದಾರಿಯ ನೋಡಿ
ಕಂದನಂ ಕಾಣದಿರೆ ಕರೆವನವನು ||

ತಡೆದಿರಿಸಲೇಕೆನ್ನ? ಮಡದಿ ಮಕ್ಕಳ ಬಿಟ್ಟು
ಕಡು ಜವದಿ ಪೋಪೆನಾತನ ಕೂಟಕೆ
ತಡವೇನವರು ನಾಳೆ ನಡೆದು ಬಂದರೆ ಸಾಕು
ಬಿಡುವುದೆನ್ನಂ ತಳುವದೀ ನಿಮಿಷಕೆ ||

ಸುಳಿಗಾಳಿ ಸುಳಿಸುಳಿದು ಭೋರೆಂದು ಗರ್ಜಿಪುದು
ಮಳೆಯಿಳೆಯ ನಾವೆಯಂ ತೇಲಿಸುವುದು
ಘುಳಿಲನೀಗಳೆ ಹೋಗಿ ತೆರೆಗಳೇರದ ಮುನ್ನ
ಇಳಿದು ದೋಣಿಗೆ ನದಿಯ ತಡಿವಿಡಿವೆನು ||

ಕತ್ತಲೆಯೊಳ್ಳೈದುವೆನೆ? ಕೈದೀಪವೆನಗಿಲ್ಲ
ಬಿತ್ತರದ ಧರೆಯೆಂಬ ಗಡಿಗೆಯೊಳಗೆ
ಕತ್ತಲೆಯ ಮಸಿಯೊಸರಿ ಪಸರಿಸದ ಮುನ್ನ ನಾ
ನುತ್ತರಿಪೆನಯ್ಯ ತಡವಿಲ್ಲವೆನಗೆ ||

ತಿನಿಸುಣಿಸುಗಳ ಬುತ್ತಿಯನು ಹೊರುವ ಹೊರೆ ಬೇಡ
ಕನಸುನೆನಸುಗಳ ಮಾರುವ ಮಾರ್ಗದೆ
ಮಿನುಗುವಂಗಡಿಯೊಳಗೆ ಫಲವೆ ಸಿಕ್ಕದೆ? ಪುಣ್ಯ
ವೆನುವ ಹಣವಿರೆ ಕೊಟ್ಟು ಕೊಂಬೆನಯ್ಯ ||

ಕೆಲಸವಿರೆ ಬಂದು ಕಾಂಬೆನು, ಕೆಲಸವಿಲ್ಲದಿರೆ
ನೆಲದೊಳಗೆ ಕಂಡುದೇ ಕೊನೆಯ ಕೂಟ
ತಳುವದೆನ್ನಯ ಜೀವಕಳೆಯ ಹೀರುವ ಮೃತ್ಯು
ಸುಳಿವುದೆನೆ ಬಳೆಯುತಿಹುದಂಧಕಾರ ॥ ೭ ॥

ಕಂಬನಿಯ ಸುರಿಸದೇ ನಿಡುಸುಯ್ಯ ಬಿಡದೆ ವೊಗ
ವಂ ಬಾಡಿಸದೆ, ದೇಹವಂ ಕುನಿಸದೆ
ಹಂಬಲಿಸದಳಲದೇ ಬಳಲದೇ ಮನೆಗೆನ್ನ
ನಿಂಬುಗೊಳಿಸುತೆ ಕಳುಹಿಕೊಡುವುದಯ್ಯ ॥ ೮ ॥

ಹರಯದೇಣಿಯನೇರಿ ತೆರೆದು ಮಣ್ಣಿನ ಕದವ
ಸರಿದು ಬಂದರೆ ಮೆರೆವ ಮುಗಿಲೋಳಿಯ
ಅರಮನೆಯ ಮಧ್ಯದೊಳನಂತಸಿಂಹಾಸನದೆ
ನೆರೆ ವಿರಾಜಿಸುವೆನ್ನ ಕಾಂಬುದಯ್ಯ ॥ ೯ ॥

ಭಿಕ್ಷುಕ.

(ಸೀಸ ಪದ್ಯ)

ಕೇರಿಕೇರಿಗಳ ಮನೆಮನೆಗಳಂ ಕಂಡೊಡನೆ
ವಾರಾನ್ನಕಾಗಿ ಸಂಚರಿಸುತಿಹೆನು |
ದೂರದೊಳ್ ಪೋಪವನ ಬೆಂಬಿಡದೆ ಕಾಲ್ಗೆರಗಿ
ತೋರಿಪೆನು ಕೈಯೊಳಿಹ ಜೋಳಿಗೆಯನು ||
ಊರೊಳೆನಗೊಲಿದೀವ ದಾಸಿಯಂ ಕಾಣೆ ಪರ
ಲೋಕ ಮಾರ್ಗವನರಸಿ ಪೋಪೆನಿನ್ನು |
ಧಾರಿಣಿಯೊಳೆನ್ನರಸನೆಲ್ಲಿಹನೊ ತಿರಿತಿರಿದು
ಬಳಲಿ ಬೆಂಡಾಗಿ ಕಂಗೆಟ್ಟೆ ನಾನು || ॥ ೧ ॥

ಸಿರಿಯ ಬಳ್ಳಿಯ ಸೊಂಪಿನಿಂದೆ ನಗೆಯೆಂಬ ಹೂ
ವರಳಿ ಕಂಪಿನಲಂಪನೀವುದೆಲ್ಲಿ |
ಕೊರಗುತಿಹ ಬಡತನದ ಕಣ್ಣೀರೆ ಕಾಲಾಗಿ
ಹರಿದು ತಂಪನು ತಾನೆ ಕೊಡುವುದಲ್ಲಿ ||
ಪರಿಗೆಡಿಪ ಸಂಕಟದ ನಿಬಿಡಾಂಧಕಾರವದು
ದಾರಿಗಾಣದ ತೆರದೊಳಾವರಿಸಿರೆ |
ಮಿರುಗುತಿಹ ಗುಣವೆಂಬ ನಸುಬೆಳಕನೊಪ್ಪಿಸುತೆ
ತಳತಳಿಸಿ ಬೆಳಗುತಿಹುದೊಂದು ತಾರೆ || ||

ಧನವಿಪ್ಪ ಕೈಗುದುರೆಯಂ ದಾನ ಮಾರ್ಗದಿಂ
ಮನವೆಂಬ ಕಡಿವಾಣವೆಳೆಯುತಿಹುದು |
ಸಿರಿಯ ರೆಕ್ಕೆಗಳಿರದೆ ಬಗೆಹಕ್ಕಿ ಹಾರಲ
ವ್ವಳಿಸಿ ಕಳವಳಿಸಿ ಬೀಳುತ್ತಿರ್ಪುದು ||
ಸರಿಯೆನಿಸಿ ಕೈಗೆ ಬಗೆ, ಬಗೆ ಕೈಗೆ ಜೋಡೆನಿಸಿ
ಮೆರೆಯಲುಂಟೇ ಧರಾಮಂಡಲದೊಳು |
ಅರಸ ತಲೆವಾಗಿಸುವೆ ನೀನೊರ್ವನೇ ದಾತ
ನಿರದೆ ತಿರಿದುಂಬೆ ನಿನ್ನರಮನೆಯೊಳು || ||

ದೇಹದೀ ಪಾತ್ರೆಯಂ ನಿನ್ನ ಕೈಗೊಪ್ಪಿಸುವೆ
ಮನಕೆ ಮೆಚ್ಚೆಂತಾದುದಂತೆ ಮಾಡು |
ಜೀವದಾನದಿನದಂ ತುಂಬಿಪೆಯೊ ತುಂಬಿಸದೆ
ಬಿಸುಡುವೆಯೊ ನೀನೆ ನಿನ್ನೊಳಗೆ ನೋಡು ||
ಧಾರಿಣಿಯ ಸಂತೆಯೊಳು ಭಿಕ್ಷುಕನ ಮಾಳ್ಕೆಯೊಳು
ತಿರುಗಿದರೆ ಬಪ್ಪ ಬಡತನವದೇನೈ |
ನೀನೆ ಧನಿ ಜಗಕೆಲ್ಲ, ನಿನ್ನ ಧನವೆನ್ನಸಿರಿ
ಭೇದವಿಲ್ಲದ ಮೇಲೆ ಮರುಕವೇನೈ || ||

ದಿನದ ಕೆಲಸ.

ಇರುಳ ಹೂವಳ್ಳಿಯಲಿ ದಿನದ ಹೂವಾಯ್ತು
ಪರಿಮಳವು ದೆಸೆದೆಸೆಗಳಲಿ ಹರಡಿ ಹೋಯ್ತು
ತರಳ ನೀನೇಕೆ ನಿದ್ದೆಯೊಳೆ ಮೈಮರೆವೆ?
ಧರಣಿ ನಗುತಿಹುದು, ನೀನೆಂದು ಕಣ್ದೆರೆವೆ? ‖ ೧ ‖

ದೇವನಾ ಕತ್ತಲೆಯ ಕಣ್ಣೆವೆಯ ತೆರೆಯೆ
ಭೂವಲಯಕಾದುದೀ ಬೆಳಕೆಂಬ ಸಿರಿಯೆ
ಕಾವನ ಕಟಾಕ್ಷವೆಂಬಮೃತಧಾರೆಯೊಳು
ನೋವನೆಲ್ಲವ ಕಳೆದು ಮೆರೆಯಲಿನ್ನೇಳು ‖ ೨ ‖

ಮೂಡುಬೆಟ್ಟದ ಮೇಲೆ ಮೂಡಿರುವ ಭಾನು
ಬಾಡಿ ಬಸವಳಿದು ಶರಧಿಯೊಳಿಳಿಯೆ ನೀನು
ಬೇಡವೆಂದರು ತೆರಳಬೇಕೆಂದು ಮನೆಗೆ
ರೂಢಿಯಧಿಪತಿ ಕಾಲನಪ್ಪಣೆಯು ಧರೆಗೆ ‖ ೩ ‖

ತಾವರೆಯನರಳಿಸುವ ತರಣಿಗೊಪ್ಪಿಸುವ
ತೀವುವ ಮರಂದವನು ತುಂಬಿಗಾಗಿಸುವ
ಭೂವಲಯದಲಿ ಕೆಲಸವಿಲ್ಲವೆಂದಿಹುದೆ
ಜೀವನವು ಸಂಕಟಕೆ ಸೆಡೆಯಲೇನಹುದೆ ‖ ೪ ‖

ಬಿಸಿಲೇರುತಿಹುದು ತಪನನ ತಾಪದಿಂದೆ
ಬಸವಳಿಯುತಿಹುದು ಸುಮನೋವೃಂದವಿಂದೆ
ಬಿಸಿಲ ಬೆಂಕೆಗೆ ಬೆದರದೆನ್ನ ಮರಿಯಾನೆ
ಜಸದ ಮಾರ್ಗದೊಳೆ ಹೋಗಿದರೊಳೆನ್ನಾಣೆ ‖ ೫ ‖

ಉರಿಯಿಂದೆ ನೊಂದು ಜೀವನದ ಕೆಲಸದಲಿ
ಸರಿವಂದು ಬಗೆಗೊಂಬ ಕಾಡುದಾರಿಯಲಿ
ಅರಳಿ, ಗರಳವನೆದೆಯ ಮರೆಯೊಳಳವಡಿಸಿ
ಕರೆವ ನಗೆಮುಗುಳಿಂಗೆ ಸೋಲದಿರು ಬಯಸಿ ‖ ೬ ‖

ಬಡತನದ ಮಗನೆ! ಧನಿಕನ ನೆಳಲನೈದಿ
ಗೆಡೆಸೊಗವನುಂಬ ಯೋಚನೆ ಬೇಡ ಮನದಿ
ನಡೆದು ದಾರಿಯಲಿ ಬೆಂಡಾಗಿ ಬಸವಳಿಯೆ
ಕೊಡದೆ ತಂಪನು ಕೆಲದ ಮರದನೆಳಲಡಿಯೆ? ||

ಆಡುವವರುಂಟು, ಕೊಂಡಾಡುವವರುಂಟು
ಕೂಡಿ ನಲಿವವರುಂಟು ಕೈಬಿಡದರುಂಟು
ಗೂಡಿಂಗೆ ಹಕ್ಕಿಗಳು ಹಾಡುತಿರೆ ದಿನದ
ಹಾಡಳಿಯೆ, ನೀನೊಬ್ಬನೇ ನಿನ್ನ ಕೆಲದಿ ||

ಒಂದು ಮುಂಜಾವಕ್ಕೆ ಸಂಜೆಯೊಂದಿಹುದು
ಮಂದಹಾಸವನಳಲ ಮಂಜು ಮುಸುಕುವುದು
ಅಂಜಲೇತಕೊ? ನಿನ್ನ ದಿನದ ಸಂಕಟವು
ಬಂಜೆಯಾಗುವುದೆ? ನಿನಗದುವೆ ಭೂಷಣವು ||

ಇಳಿವ ಸಂಜೆಯು ಕಂಡು ಮುದುರುತಿಹ ಸುಮದ
ಕೆಳೆತನವ್ರ ನಿನಗೆ, ತನ್ನಯ ಕೆಲಸ ಮುಗಿದ
ಬಳಿಕ ಪಸರಿಸುವದರನರುಗಂಪಿನಂತೆ
ಬಳಸುತಿರೆ ಕೀರ್ತಿ ನಿನಗಿನ್ನಾವ ಚಿಂತೆ? || ೧೦

ಪ್ರೇಮಪಾಶ.

ಹೆತ್ತ ಮಕ್ಕಳ ಮೇಲೆ ಮಾತೆಗಿಹ ಮಮತೆಯನು |
ಮನವೆಂಬ ಮಾನದಿಂದಳೆಯಬಹುದೇ? ||
ಕತ್ತಲೆಯ ಸೆರಗಿನಿಂದಿಡಿಕಿರಿಸಿ ತಾರೆಗಳ |
ನಡಗಿಸುವ ರಾತ್ರಿಗೇಂ ಲಾಭವಿಹುದೇ? ||
ಬಾಂದಳದ ಮಂದಿರಕೆ ರವಿಯೆಂದು ಬರುವನೋ |
ಕಂದರನು ಕೊಲುವ ನಿಷ್ಕರುಣಿಯೆನುತೆ ||
ಸಂದೇಹದಿಂದೆ ನಿದ್ರಿಸಳು, ಸಂಚರಿಸಿ ನೋ |
ಯುವಳು ನಿಶಿಯೆಂಬ ಭಯಚಕಿತ ಮಾತೆ || ||

ಕೋಳಿಯೆಚ್ಚರುತೆ ಯಮದೂತನಂದದಿ ಕೆಲೆವ
ಭೀಕರ ಧ್ವನಿಯೆ ಕಿವಿಯನು ಕೀಲಿಸೆ |
ತಾಳಲಾರದೆ ತೊಳಲಿ ದಿಗ್ವಿವರವಂ ಹುಗುವೊ
ಡಿಂಬಿಲ್ಲದಿರೆ ಹೆಚ್ಚೆ ಪುತ್ರರಾಶೆ ||
ಬಾಳಲಾರದೆ ಮರುಗಿ ಹಿಮದ ಕಂಬನಿಗಳಂ
ಸುರಿಸಿ ಎದೆಯೊಡೆದು ಬೆಳ್ಳಾಗುತಿಹಳು |
ಹೇಳಲೇನೆಡೆಯೆಡೆಯ ಮುಗಿಲ ಮರೆಯೊಳೆ ಮಕ್ಕ
ಳನು ಮರೆಯಿಸಲ್ ಹವಣನೆಸಗುತಿಹಳು || || ೭ ||

ಏನನೆಸಗಿದರೇನೊ? ಕೋಪಾರುಣನ ಮೊಗದ
ಕೆಂಗಿಡಿಗಳನು ಕಂಡು ನಡುನಡುಗುತೆ |
ತಾನೆ ಮಕ್ಕಳ ಹಿಡಿದು ಬಿಗಿದ ತಕ್ಕೆಯು ಭಾರ
ದಿಂದೆ ಕೆಡೆವಳು ರಾತ್ರಿಯೆಂಬ ಮಾತೆ ||
ಜಾಸಿಸದೆ ಬಂಧಿಸಿದ ಮೃತ್ಯುಪಾಶವ, ತಾಯ
ಬಾಹುಪಾಶದ ಸವಿಯ ಸವಿಯುತಿರುವ |
ಸೂನುಗಳ್ ದೀರ್ಘನಿದ್ರೆಯೊಳೆ ಮೆಯ್ಮರೆದು ತಾ
ವನವರತ ಹೊಂದುವರನಂತಪದವ || || ೩ ||

ಪೂರ್ವಸ್ಮರಣೆ

ಹೋ ದೆಳ ಹರೆಯವೆ! ಬಂದಿನ್ನೊಮ್ಮೆ ವಿ
ನೋದವನೆಲ್ಲವನೆದೆಗೊಳಿಸು
ಆದರದಿಂ ಬಾಳೆಂಬೀ ಬಳ್ಳಿಯ
ಹೂದೊಡವಿಂ ನೀ ಸಿಂಗರಿಸು || ೧ ||

ಮಾವಿನ ಮರದಾ ತೂಗುಂಗೊಂಬಿನೊ
ಳಾವಗಮುಯ್ಯಲನಾಡಿದೆನು
ನೋವನು ತಿಳಿಯದ ಶುಕಪಿಕಸಮ್ಮಿತಿಯು
ನೋವುತೆ ನಲಿನಲಿದಾಡಿದೆನು || ೨ ||

ತೆಂಗಿನ ಕೌಂಗಿನ ತೋಟದ ಸಿರಿಯಾ
ಸಿಂಗರದರಮನೆಯಾಳೆನಿಸಿ
ಭೃಂಗಕಲಧ್ವನಿಸಂಗಕೆ ಹಾಡಸು
ಸಂಗಳಿಸಿದೆ ನಾನನುಗೊಳಿಸಿ || ೩ ||

ಬಿಸಿಲೊಳಗೊರಗುವ ಶಾಲಿವನಂಗಳ
ಹೊಸಗಂಪಿನ ಸೆರೆಯಾಳೆನಿಸಿ
ಸಸುಸಗೆ ಬೀರುವ ಸೃಷ್ಟಿಯ ಸೊಬಗಿನ
ಹಸದನವನು ನೋಡಿದೆನೆಳಸಿ || ೪ ||

ಹಸುರೆಲೆಯೊಪ್ಪುವ ಹಾಸಿನೊಳೊರಗುತೆ
ಹಸಿವಾಸರ್ಗಳ ಪರಿ ಪರಿಯೆ
ಮಸುಗುವ ತುಂಬಿಯು ಬಂಬಲಹಂಬಲ
ಹೊಸ ದನಿಗೇಳ್ದೆನು ಒಗೆ ತಣಿಯೆ || ೫ ||

ದೂರದ ದಾರಿಗಸೂರನು ಸೇರಲು
ಆರಿವನೆನ್ನುತ ಹರಿದೋಡಿ
ಸೇರಿದೆ ಮನೆಬಾಗಿಲ ತಾಯಲಿ ನಿಜ
ಧೀರತೆಯನು ಬಲು ಕೊಂಡಾಡಿ || ೬ ||

ನೆಳಲೊಳು ಪಂತವ ನೆಲೆಗೊಳಿಸುತೆ ತಾ
ನಳವಳಿಯದೆ ಒಳಿಹಿಡಿದೈದಿ
ಬಳಲುತೆ ಬಾಡುತೆ ಬಳ್ಕುತೆ ತಾಯೊಳು
ಕಳವಳವನು ಹೇಳಿದೆ ಮುದದಿ || ೭ ||

ಜಗವೆಂಬಾಟದ ಬಯಲಲಿ ನಲಿಯುತೆ
ಬಗೆಬಗೆಯಾಟವನಾಡಿದೆನೈ
ಸೊಗದುಣಿಸುಣ್ಣುತೆ ನಿದ್ದೆಯ ದಾದಿಯು
ಬಿಗಿವಾ ತಕ್ಕೆಯೊಳೊರಗಿದೆನೈ || ೮ ||

ದಿನದರಮನೆಯಾ ಬಾಗಿಲ್ದೆರೆವಾ
ಜೆನುಗುವ ಪಡಿಯರಹಕ್ಕಿಗಳ

ದನಿಯನು ಕೇಳುತೆ ಕಣ್ದೆರೆದೇಳುತೆ
ಬಿನದದೆ ತೋರಿದೆನಾಟಗಳ ॥ ೯ ॥

ಆಗಸಗರಡಿಗೆಗೊಪ್ಪುವ ಮಿಸುನಿಯ
ಬೀಗದ ಮುದ್ರೆಯ ತೆರನೆಸೆದು
ಸಾಗುವ ನೇಸರ ಬಿಸಿಲೊಳು ಬೇಸರ
ನೀಗುತೆ ನಲಿದೆನು ಮನವೊಲಿದು ॥ ೧೦ ॥

ಕಾಲದ ಶರಧಿಯ ಬಲ್ದೆರೆಯಂತಿರೆ
ಸಾಲಿಡುವೀಗಳಿಗೆಗಳೆಳೆದು
ಕಾಲನು ಕದಲಿಸಿ ಜವ್ವನ ಸುಳಿಯಲಿ
ತೇಲಿಸಿ ಮುಳುಗಿಸುತಿಹವಿಂದು ॥ ೧೧ ॥

ವಿಧಿಯೇ ನೀನೆಳೆ ಹರೆಯದ ಚಿತ್ರವ
ಪದಪಿಂ ಜೀವನಪಟದೊಳಗೆ
ಮೊದಲಿಂ ತುದಿವರೆಗೂ ಬರೆಯದೆ ಕ
ಲ್ಲೆದೆತನವನೆ ತೋರಿದೆ ಎನಗೆ ॥ ೧೨ ॥

ಅರಿಯದ ತೆರದಿಂ ಸಮಯದ ಚೋರಂ
ಹರೆಯದ ಕಾಲಿಡುತೆನ್ನಿಂದ
ಹರಿದೆಳೆ ಹರೆಯದ ಭಾಗ್ಯವನೆಲ್ಲವ
ಮರೆಯಾದನು ಕಣ್ದೆಸೆಯಿಂದ ॥ ೧೩ ॥

ಸಿರಿಯೆನಿಸುವ ದಿನವಳಿಯುವ ಕತದಿಂ
ಬರುತ ಬರುತ ಬಡತನ ಹೊಂದಿ
ಮರುಕದೆ ಮುಪ್ಪಿನ ಗುಡಿಸಲ ಮಧ್ಯದಿ
ಹರಣಂಗಳನುಳಿವುದೆ ಮುಂದೆ? ॥ ೧೪ ॥

ಹೋಪುದು ಹೋದರೆ ಬಪ್ಪುದು ಬಂದರೆ
ನಾ ಪಳವಿಪ ಮಾನವನಲ್ಲ
ನೀ ಪೋದೊಡೆ ಬಾಲ್ಯವೆ! ಕಡು ನೊಂದೀ
ತಾಪದೆ ಕೊಂಡಾಡುವೆನಲ್ಲ! ॥ ೧೫ ॥

ಹೋದೆಳೆ ಹರೆಯುವೆ! ಬಂದಿನ್ನೊಮ್ಮೆ ಪಿ
ನೋದವನೆಲ್ಲವನೆದೆಗೊಳಿಸು
ಆದರದಿಂ ಬಾಳೆಂಬೀ ಬಳ್ಳಿಯು
ಹೂದೊಡವಿಂ ನೀ ಸಿಂಗರಿಸು ‖ ೧೬ ‖

ಮುಗುಳು.

ಓ ಮುಗುಳೇ 'ಎನ್ನೆದೆಯುರಳುತ್ತಿರ
ಲುರವಣಿಸುವ ನರುಗಂಪುಗಳ
ಪರಿಗಳನರಿವವರಿಲ್ಲೆಂದೇತಕೆ
ಕೊರಗುವೆ ಸೋಯಿಸುತಂಗಗಳ? ‖ ೧ ‖

ವನಮಧ್ಯದೊಳೇ ಹುಟ್ಟಿದ ನಿನ್ನನು
ಜನರೀಕ್ಷಿಸೆ ಕಣ್ಣೆಂಜಲನು
ಮಿನುಗುವ ಕಾಯವು ಸಹಿಪಂತಿರೆ ದೇ
ವನು ಕೊಟ್ಟಿಹನೇ ಶಕ್ತಿಯನು? ‖ ೨ ‖

ನಿನ್ನೆಳನಗೆಯಂ ಕಂಡವನೊರ್ವಂ
ಬಣ್ಣಿಸಿ ಬರೆಯನೆ ಕವಿತೆಗಳ
ಕನ್ನಡ ಹಕ್ಕಿಯ ದನಿ ಬಿತ್ತರಿಸದೆ
ನಿನ್ನಯ ಜನುಮದ ಸಫಲತೆಯ? ‖ ೩ ‖

ಒರಗೆಲೆ ಮುಗುಳೇ ವನಮಧ್ಯದೊಳೇ
ಬಿರಿಪೀ ನಿನ್ನೆದೆ ಸಿಂಗರವ
ಬರೆವಾನೇ ನಿನ್ನಯ ನೇಹಿಗನೈ
ತೆರೆ ಎದೆಯೆಂಬೀ ಬೊಕ್ಕಸವ ‖ ೪ ‖

ನೀನೇ ಸರಸಂ ನಾನೇ ರಸಿಕಂ
ನೀನೆರೆಯಂ ನಾಂ ಯಾಚಕನೈ

ನೀನೇ ಬಿನ್ನಣಿಯಾನೇ ಒರೆವವ
ನಾನೇ ನಿನ್ನಯ ನೇಹಿಗನೈ || ೫ ||

ನಿನ್ನಂತಿರೆ ಕಾಡಿನೊಳರಳಿದೆನೈ
ನಿನ್ನಂತಿರೆ ಮರವಿನೊಳಿಹೆನೈ
ನಿನ್ನಂತಿರೆ ಕಣ್ದೆರೆಯಂ ತೆರೆದೆಂ
ನಿನ್ನಂತಿರೆ ಕಣ್ಮುಚ್ಚುವೆನೈ || ೬ ||

ಒಗೆಯೆಂಬೀ ಕೋಲಿನ ತುದಿಗಿಡುವೆಂ
ಜಗವಂ ನಿನ್ನಂ ನನ್ನಿಯಿದು
ಜಗವಂ ಕೊಡುವೆಂ, ಮುಗುಳಂ ಪಡೆವೆಂ
ಮಿಗಿಲೈ ಜಗದಿಂ ನೀನಿಂದು || ೭ ||

ಕಾಡಿನೊಳೊರಗೈ ಕಣ್ದೆರೆಯದಿರೈ
ನಾಡಿನ ಮಾಟವ ನೋಡುವೆಯಾ
ಕಾಡದು ಮುಗ್ಧತೆಯರಮನೆಯಾದರೆ
ನಾಡೆನೆ ಮಾಯೆಯ ಸೆರೆಮನೆಯೈ || ೮ ||

ನೀನೊರಗಿದರೂ ಪರಿಮಳವೊಂದೇ
ಮಾನವರನು ಸೋಲಿಸದಿಹುದೇ
ನೀನಳಿಯದಿರಲು ನಿನ್ನೀ ಕಂಪನು
ಮೂಸಿಪರಾರೈ ಭೂತಳದೆ || ೯ ||

ಜೀವನವಿರುತಿರೆ ಬೇವವರುಂಟೈ
ಸಾವಿನೊಡನೆ ಕೀರ್ತಿಯು ನಂಟು
ಸಾವೊದಗಲು ನಿನ್ನಯ ಗುಣಗಣಗಳ
ನೋವಿಂದಲಿ ನುತಿಸುವರುಂಟು || ೧೦ ||

ತುಂಬಿಯೆ ಜೇನಂ ತುಂಬಲು ನಿನಗಿ
ನ್ನಿಂಬಿಲ್ಲವೊ ಹೋಗೆಂದಪೆನೈ
ಸಂಭ್ರಮವೇತಕೊ ಬಿರಿಮುಗುಳೊರಗಿಹು
ದೆಂಬೆಂ ಕಂಬನಿದುಂಬುವೆನೈ || ೧೧ ||

ಆ ಕಾ ಶ ವಾ ಣಿ .

ಏಗಸದ ಮೊಗವರುಣ
ರಾಗರಸದಿಂದೊಪ್ಪ
ಲಾಗ ಹೋದವನೇಕೆ ಬಾರನಿನ್ನೂ ||
ಸೋಗಿಲೊಳು ಮಲಗಿಸಿದೆ
ತೂಗುದೊಟ್ಟಿಲೊಳಿಟ್ಟೆ
ನೇಗಳುಂ ರಕ್ಷಿಸಿದೆನೆಳೆಹರೆಯದಿ || ೧ ||

ಎಲೆಲೆ ದಾರಿಗ ಹೇಳ
ನೆಲದಗಲದಲಿ ಕಂಡ
ತಿಳಿವುಂಟೆ ನಿನಗೆನ್ನ ಸುಕುಮಾರನ? ||
ಬಲಿತೆನ್ನ ಜೀವನದ
ಲಲಿತ ಲತೆಗಿವನೊಂದೆ
ಅಲರೆನಲ್ಕಿರ್ದು ಹೋದನೆ ಬಾರನೈ || ೨ ||

ಹೊಂಬಣ್ಣವೊಪ್ಪಲಿನಿ
ಸುಂಬಾಗಿದಂಗವಾ
ಚೆಂಬಿಸಿಲನಣಕಿಸುವ ನಗೆಯು ನಲ್ಮೆ ||
ಇಂಬೆನಿಪ ಮೊಗದೊಳೆ ನಿ
ಗುಂಬಿಸಿದ ಕಣ್ಬೊಗರು
ತುಂಬುಮೆಯ್ ತುಂಬು ಜವ್ವನವೆಳೆಯುಗೆ || ೩ ||

ಧನವವನೊಳಿಲ್ಲ ಕಂ
ಬನಿಯೆಂಬ ಧನವುಂಟು
ಜನರವಂಗಿಲ್ಲ ಬಡತನವದುಂಟು ||
ತನುಜನಂ ನೀಂ ಕಂಡೊ
ಡೆನಗುಸಿರು ಕೈಮುಗಿವೆ
ನೆನಲು ದಾರಿಗನಾಗ ಫುಡಿನುಡಿದನು || ೪ ||

ತಾಯೆ! ಜಗದೊಳು ತಿರಿದೆ
ನಾಯುತಿಯ ಬೆಂಬಿಡದೆ
ಕಾಯಕಷ್ಟಕೆ ನೊಂದು ಬೆಂದೆ ಮನದಿ ||
ನೋಯದಿರು, ಪಥಿಕರ ನಿ
ಕಾಯದಲಿ ಕಾಣೆನಾ
ನೀಯಿರವಿನೊಳ್ಗ ವರನನು ಲೋದಿ || ೫ ||

ಎಲೆಲೆ ನಾವಿಕ ಹೇಳ
ಜಲನಿಧಿಯು ನಾವೆಯೊಳು
ಅಲೆವೆನ್ನ ಬಾಲನನು ಕಂಡುದುಂಟೇ ? ||
ನೆಲದೊಳೆನ್ನಯ ಬಾಳ್ಕೆ
ಝಳವಳಿದುದೆಂದಾಕೆ
ಕಳವಳಿಸೆ ಕೇಳಿ ನಾವಿಕನೆಂದನು || ೬ ||

ಶರನಿಧಿಗೆ ನಾವೆಯಲಿ
ಸರಿದರೆನಿಬರೊ ತಾಯೆ
ತರಳನನು ಕಾಣೆ ನಾಂ ಮುಳುಗೇಳುವ ||
ಪರಿಪರಿಯ ಮಾನವರ
ಪರಿಕಿಸಿದೆನೆನಲಾಗ
ಹಿರಿದೆನಿಸುವಾಕಾಶವಾಣಿಯಾಯ್ತು || ೭ ||

ಮಾತೆ ಚಿಂತಿಸಲೇಕೆ
ಪಾತಕಂಗಳ ದಾರಿ
ಭೂತಳದೊಳೆನ್ನ ಸುತ್ತಿಸಿತು, ಬಳಿಕ ||
ಸೋತು ಸುತ್ತಿದೆನು ಭುವ
ನಾತೀತ ಮಂದಿರಕೆ
ನೀತಿಮಾರ್ಗವ ಹಿಡಿದು ಬಂದೆನಮ್ಮ || ೮ ||

ಧರಣಿಯಲಿ ಕಣ್ಣೀರ
ಶರಧಿಯಂ ದಾಂಟಿದೆನು
ಭರದಿಂದೆ ಹರಿತಂದೆನದರ ದಡಕೆ ||

ನುರುಕವೇಕೆಲೆ ಮಾತೆ
ಹರಿದು ಪಾಶವನೀಗ
ಪರಮ ಮುಕ್ತಿಯ ಸೇರಿ ಸಂಚರಿಪೆನು ॥ ೯ ॥

ತೀಡುತಿಹ ತಂಬೆಲರೊ
ಳಾಡುವ ವಿಹಂಗದೊಳು
ಹಾಡುತಿಹ ಕಾಳ್ಬರದೊಳೆಂದೆಂದಿಗೂ ॥
ಕೂಡಿ ನಿನ್ನಯ ನಿದ್ದೆ
ಹಾಡನೆಡೆಬಿಡದೆ ಕೊಂ
ಡಾಡುತಿಹೆನಾಡುತಿಹೆನೆನ್ನ ಜನನೀ ॥ ೧೦ ॥

ನಗೆ.

ಮೊಗದ ಸಿರಿನಗೆಯೆಂಬ ಜಗವ ಮೋಹಿಪ ಮುದ್ದು
ಮಗಳ ಪಡೆದೊಸಗೆಯಿಂದೊಪ್ಪಿರ್ದಳು
ಮೊಗದ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯದಲಿ ಮಿಗೆ ನಲಿದು ಸಂತಸದಿ
ಜಗವನೆಲ್ಲವ ನೋಡಿ ನಗುತಿರ್ದಳು ॥ ೧ ॥

ಎಸೆವ ಹಾಸವ ಬೀಸಿ ನೋಟಕರ ಕಣ್ಣೆಂಬ
ಮಿಸುಪ ಹಕ್ಕಿಗಳ ಹಿಡಿಹಿಡಿದು ತಾನೆ
ಬಸವಳಿಸಿ ತನ್ನ ನಗೆ ಮಗಳ ಮಾಟಕ್ಕೆ ಸ
ಲ್ಲಿಸಿ ನೋಡಿ ನಲಿದಾಡುತಿಹಳು ಜಾಣೆ ॥ ೨ ॥

ಕವಡು ಬಿಜ್ಜೆಯ ತೋರಿ, ಮಗಳು ಮೋಹವನೂರಿ
ತವಕದಿಂದೈತರುವ ಜನರ ಮನವ
ಜವದಿಂದೆ ಯೌವನದ ಕೋಟೆಯುಲಿ ಸೆರೆಯಿಡುತ
ಲವಳಚ್ಚೆಗೊದವಿಸುತ್ತಿಹಳು ಮುದವ ॥ ೩ ॥

ಜಗೆಯೆಂಬ ಚಾಣಸಿಗನಾನಂದದೂಟವನು
ನಗೆಗೆ ತಂದೊಪ್ಪಿಸುತ್ತಿರುವನವನು

ಸೊಗದುಣಿಸನಡಲಿಕಿದು ಪಡಿಯುಕ್ಕಿಯೆಂಬಂತೆ
ಮೊಗರಾಗವನು ಪಡೆದು ತೆರಳುತಿಹುದು || ೪ ||

ಈ ಪರಿಯೊಳಿರುತಿರಲು ಶ್ರುತಿಯೆಂಬ ಮಂತ್ರಿಯನು
ತಾಪದಿಂ ನೊಂದು ತಾನಿಂತೊರೆದನು
ಪಾಪಕಾರ್ಯದೊಳಿಳಿದರಾವಫಲವೆಂದದಕೆ
ನಾಪೇಳ್ವೆನಬ್ಬೆ ಕೇಳೌ ನುಡಿವೆನು || ೫ ||

ಜರೆಯು ಬಲಕಿದಿರೊಡ್ಡಿ ನಿಲುವ ಬಲವನು ಕಾಣೆ
ಧರೆಯಲ್ಲಿ, ನಗೆಯೆಂಬ ನಿನ್ನ ಸುತೆಯ
ಹೊರೆವ ಸಂಭ್ರಮದೊಳೇ ಮೆರೆವ ಕರಣಂಗಳವು
ಭರದಿ ವಿಹಾರವೆ ನಿನ್ನಯ ಕೈಯ ಹಿಡಿಯ || ೬ ||

ನೇತ್ರನೆನ್ನಂ ದಾಂಟಿ ನಡೆವನೌ ಮಂತ್ರದಲಿ
ಪಾತ್ರತೆಯು ಹೋಯ್ತೆನ್ನ ಪಾಡಳಿದುದು
ಶತ್ರುಘಾಟಿಯ ಭೇರಿ ಕಿವಿಯ ಕೀಲಿಸುತಿಹುದು
ಗಾತ್ರವದು ಕುಂದಿ ಸಡಿಲಾಗುತಿಹುದು || ೭ ||

ಸುತೆಯ ಮೋಹವನುಳಿಯೆ ಗತಿಯ ಸಾಧಿಸಲಹುದು
ಹಿತವಹುದು ಕಡೆಗಾಲಕಿದನು ಕೇಳಿ
ಮತಿಯ ಬಲದಿಂ ವಿಚಾರಿಸುತಲಾವುದಕೆ ಸ
ಮ್ಮತಿಯದೇನೆಂದು ತಿಳಿಯಿಪುದು ಹೇಳಿ || ೮ ||

ಇದನಾಲಿಸುತ್ತಾಕೆ ಮಗಳ ಮುಂದಿರಿಸುತ್ತೆ
ಮುದುಕ! ನಿನಗೇಕೆಮ್ಮ ಸುಖದ ಚಿಂತೆ
ಮದನಾನೆ ಹಿಂಡೆಮ್ಮ ಸದನವನು ಕಾಯುತಿರೆ
ಅದಕಾವ ಭಯ! ಎಂದು ನುಡಿದಳಂತೆ || ೯ ||

ದಿನವಿಂತು ಸಾಗಿದುದು, ಕಾಲಸೂತ್ರದಲಿ ಸಂ
ಜನಿಸುತಿಹ ಋತುವೆಂಬ ಬೊಂಬೆಯಾಟ
ಜನಕೆ ಸಂತಸವನೊದವಿಸಿತು, ಮೊಗಸಿರಿಗೆ ಯೌ
ವನದ ಕೋಟೆಯಲಿ ದೊರೆತನ ಸೊಗಸಿತು || ೧೦ ||

ಸಗುವ ಸುಗ್ಗಿಯೊಳೊಮ್ಮೆ ಸೊಗದ ಸಿರಿ ಮೋಹದಾ
ಮಗಳ ಕಾಣದೆ ಮಮ್ಮಲಂ ಮರುಗುತೆ
ಬೆಗಡುಗೊಳ್ಳುತೆ ಮಂತ್ರಿಯನು ಕರೆದು ಕೇಳುತಿರೆ
ಮೊಗಸದಾ ಶ್ರುತಿಕಿವಿಡುಗೊಂಡಿರ್ದುದು ॥ ೧೧ ॥

ಕಣ್ಣು ಕಾಣದ ತೆರದಿ ಸುಮ್ಮನಾಗಲು ಮೂಗು
ಬಿನ್ನನೇ ಮೂಗುವಡೆದಂತಿರಲ್ಕೆ
ಅನ್ನೆಯವದಾರಿಂದೆ ಸಮನಿಸಿತೆನಲು ಕೈಯ
ಕನ್ನಡಿಯೆ ಬಂದಿಂತು ನುಡಿದುದಾಗ ॥ ೧೨ ॥

ಎಲೆ ಮೊಗವೆ! ನಿನ್ನ ಮಗಳಿದ್ದ ಸಿಂಗರಗೋಟೆ
ನೆಲಕೆ ಸಮವಾಗಿ ಸೆರೆಮನೆಯೊಳಿಹಳು
ಬಲವೆಲ್ಲ ಜರೆಯ ಕೈಯೊಳಗಾಯ್ತೆನುತ ನರೆಯ
ಗೆಲವಿನ ಪತಾಕೆಯನು ಕನ್ನಡಿಸಿತು ॥ ೧೩ ॥

ಮೊಗದ ಸಿರಿ ಜರೆಯೊಡನೊಡಂಬಡಿಕೆಯನು ಮಾಡಿ
ಮಗಳನೊಮ್ಮೊಮ್ಮೆ ಕಾಂಬಾ ಸೌಖ್ಯವೆ
ಮಿಗಿಲಾಗೆ, ಕಂಬನಿಯನುಂಡು ಕಡು ಜವ್ವನದ
ಸೊಗದ ರೋಗಕೆ ಮರ್ದನೆಸಗುತಿಹಳು ॥ ೧೪ ॥

ಮೊಗಸಿರಿಗೆ ಸಿರಿಯಾಗಿ, ನಗೆಯೊಳೆಳನಗೆಯಾಗಿ
ಬಗೆಗೆ ಬಗೆ ತಾನಾಗಿ ನಿತ್ಯನೆನಿಸಿ
ಜಗದ ದೇಹದೊಳಗಿರ್ಪಾತ್ಮಂಗೆ ಮೆಚ್ಚದೀ
ಮೊಗಕೆ ಹುಸಿ ನಗೆಗಳ್ಗೆ ಮೆಚ್ಚಬಹುದೇ ॥ ೧೫ ॥

ಸಂದೇಶ.

ತಂಗಾಳಿ: ದೂರದಿಂ ತಂದಿಹೆನು ಶೋಕವಾರ್ತೆಯ ಪರಿಯ
ನೀರಸಂ ಕಂಡು ಬಂದಿಹೆನು ನಿನ್ನಯ ಬಗೆಯ
ಗಾರುಮಾಡುವೊಡೆನಗೆ ಬಾಯಿಲ್ಲವೆಲೆ ಬಾಲೆ
ಕಾಲಗತಿಯನು ಮೀರಬಲ್ಲರೆಲ್ಲಿದರಬಲೆ? ॥ ೧ ॥

ಪದ್ಮಿನಿ: ತಂಗಾಳಿ, ನಿನ್ನ ದನಿಗೇಳಿ ಧೈರ್ಯವ ತಾಳಿ
ಮುಂಬರಿದು ಬಂದಿಹೆನು ನಿನ್ನ ಹೆಸರಂ ಹೇಳಿ
ಬೆಂದೊಡಲ ಬೇನೆಯುಂ ಕಳೆವೆನೆಂದರೆ ತಂದೆ
ತಂದ ತಣ್ಪಿಂದ ಮರಣದ ತಣ್ಪನೇ ತಂದೆ. ॥ ೧ ॥

ತಂಗಾಳಿ: ರಣರಂಗದಲ್ಲಿ ರಿಪುಭಟರ ತೊತ್ತಳದುಳಿದು
ಬಳಲಿ ಕೈಗುಂದಿ ನಿಜಕಳೆಯುಳಿಯಲಳವಳಿದು
ಪರರ ಕರವಶನಪ್ಪ ವೀರನಂದದಿ, ತರಣಿ
ಹರಿವ ಕತ್ತಲೆಗೆ ಸೆರೆಯಾಳಾದನೆಲೆ ತರುಣಿ. ॥ ೨ ॥

ಪದ್ಮಿನಿ: ಎನ್ನ ಮೋಹದ ಕಂದವಳಿಯೆ ಜೀವನಕಂದ
ಏನುಂಟೆ? ಮೃತ್ಯುವಿಳಿಯಲಿ ಸುಳಿವ ಮುಂಬಿಂದ
ಎನ್ನಿನಿಯನೆಂದ ಸಂದೇಶಂಗಳನು ಕೇಳಿ
ಬನ್ನಗಳ ನೀಗುವೆನು, ನುಡಿಯೆಲವೊ ತಂಗಾಳಿ. ॥ ೩ ॥

ತಂಗಾಳಿ: ತರುಣಿ, ನಿನ್ನಯ ನೀರನೊರಗುತಿರೆ ಮುನ್ನೀರ
ತಳದೊಳೆನ್ನನು ಕಂಡು ಮರುಕವಿನಿಸನು ತೋರ
ನಿಳೆಯು ಬೆಳಗುವ ನಗೆಯ ಮೊಗವ ಬಾಸಣಿಸುತಿರೆ
ಮುಳುಗಿದನು, ನಗೆಯುದುವೆ ಸಂದೇಶವಾಗುತಿರೆ. ॥ ೪ ॥

ಪದ್ಮಿನಿ: ಎಲೆವಾಯು, ಮತ್ಪ್ರಾಣವಾಯುವಂ ನಿನಗೀವೆ,
ಬಳಲಿರುವ ದೇಹವನು ಭೂಮಾತೆಗರ್ಪಿಸುವೆ,
ದಿನಕೆ ಸಿರಿಯನು ಕೊಡುವೆ, ಮನವನಿನಿಯನ ಪಾದ
ತಲದೊಳರ್ಪಿಸೆ, ದೊರೆಯದಿರುವುದೇ ಮುಕ್ತಿಪದ? ॥ ೫ ॥

ಪ್ರೇಮವಿಂತೊರೆಯುತಿದೆ, "ಮೃತ್ಯು! ನಿನ್ನೊಡೆತನಕೆ
ನೇಮದಿಂ ತಲೆವಾಗಿಸುವೆ, ನಿನಗೆ ಜಯವಕ್ಕೆ"
ಪ್ರೇಮಕಾಗಳೆ ಮೃತ್ಯು ಪಡಿನುಡಿಯ ಕೊಡುತಿಹುದು
"ನೀನಲ್ಲದಿರಲೆನ್ನ ನೆಲೆಗೆ ಹುರುಳೆತ್ತಣದು?" ॥ ೬ ॥

ತಾರೆ.

ಆಕಾಶಮಧ್ಯದಲಿ ಮಿರುಗುತಿಹ ತಾರೆ! ನಿ
ನ್ನಾಕಾರವನು ನೋಡಿ ಮರುಳಾದೆನು;
ಏಕಾಕಿಯಾಗಿ ಕಾರಿರುಳೊಳಲೆಯಲು ಬೆಳಕ
ನೀ ಕರುಣಿಸದಿರೆ ಕರುಣಿಪನಾವನು? ॥ ೧ ॥

ದಿನದಾಯುವಳಿದಿಹುದು, ಕತ್ತಲೆಯೆ ಮುಳಿದಿಹುದು,
ಮನದ ಮೌನದ ಮರೆಯೊಳಿಹುದು ಭೀತಿ.
ಕನಸಲ್ಲ, ನೆನಸಲ್ಲವೇನಿದೆಂಬುದನರಿಯ
ದೆನಗೆ ನೀನೊಬ್ಬನೇ ಕೈಗೊಡುವನು. ॥ ೨ ॥

ನಿನಗೆನಗೆ ಸಂಯೋಗವೆಂತು ಸಂಘಟಿಸುವುದೋ?
ದಿನದ ಲೆಕ್ಕವದೆನಗೆ; ದಿನದಳಿವನು
ಗಣಿಯಿಸುವ ಕೆಲಸವೊಂದೇ ನಿನಗೆ. ನಮ್ಮ ಸ
ಜ್ಜನ ಫಲವು ಕೈಸಾರ್ವುದೆಂತರಿಯೆನು. ॥ ೩ ॥

ದಿನವೆನ್ನ ನೂಕುವುದು, ದಿನವನಾಂ ನೂಕುವೆನು,
ಜನಿಯಿಸುವ ಕತ್ತಲೆಗೆ ನೆರೆಯಪ್ಪೆನು;
ಕನಿಕರದೊಳೆನ್ನ ನೆರೆಬಿಡಿಸಿ ಕೊಂಡೊಯ್ವುದಿಂ
ದಿನ ಭಾರ ನಿನಗೆ ನಾಳೆಯು ನಲ್ಮೆಗೆ. ॥ ೪ ॥

ಇಂದು ನೀನೆನ್ನಗಲಿದರೇನೊ? ನಾಳೆ ನಾಂ
ಬಂದು ಬೆಂಬಿಡಿವೆನಿದು ಹುಸಿಯಾಗದು.
ಸಂದೇಹವೇನೊ? ಹಲರಿಲ್ಲವೊಬ್ಬನೆ ಕಣ್ಣ
ಮುಂದೆ ನಲಿವೈ ನೀನೆ ಬಂಧುವೆನಗೆ! ॥ ೫ ॥

ದಿನದ ಮರಣದ ನಡುವೆ ನಿನ್ನ ದಿವ್ಯಜ್ಯೋತಿ
ತನಗೆ ತಾನೇ ಮೂಡಿ ಮರೆಯುವುದು.
ದಿನಕಳಿವು ನಮನಿಸಲಿ ನಿನ್ನ ದಿವ್ಯಜ್ಯೋತಿ
ಯನವರತ ಬೀಳಲೆನ್ನಯ ದೃಷ್ಟಿಗೆ! ॥ ೬ ॥

ಘೋರಾಂಧಕಾರವಡಗಿಸಲಿ ದಿನದಾಯುವನು!
ಮೇರೆ ಮೀರಲಿ ಕತ್ತಲೆಂಬ ಕಡಲು!
ತಾರೆ! ನೀನೆನ್ನ ತಾರಕನಾಗಿರಲು ದಡವ
ತೋರಿಸುವ ತರಣಿಯೇತಕೆ ಹೋಗಲು? ॥ ೭ ॥

ದೊರೆ.

(ಉತ್ಸಾಹ ರಗಳೆ)

ಸುಳಿವ ಮೆಲ್ಲೆಲರ್ಗೆ ತಲೆಯನೊಲೆದು, ನಿನ್ನ ಸೋಂಕನರಿಯೆ
ಪುಳಕಚಯವನೊಂದಿದಂತೆ ತಳಿರ ಸೊಬಗು ರೂಡಿವಡೆಯೆ, ॥
ನಲಿವ ನಲ್ಮೆ ನುಣ್ಪುವಡೆಯೆ, ಮನದ ಬೇನೆ ತಣ್ಪುವಡೆಯೆ,
ಮೆರೆವ ಲತೆಯೊಳಡಗುತೆನಗೆ ತೋರದಿರ್ಪುದೇಕೆ ದೊರೆಯೆ! ॥ ೧ ॥

ಆ ವಸಂತವೊಪ್ಪುತಿಹುದು, ಚಿಗುರೆ ಜಗವ ಬಾಸಣಿಪುದು,
ಕೋಗಿಲೆಗಳ ದನಿಯ ಸವಿಯ ಸವಿಯಲಾಸೆಯಾತುರಿಪುದು; ॥
ಭೂವನಿತೆಯ ಯೌವನಾನುರಾಗರಸದ ರೂಪಕದೊಳು
ತೀವಿ ಹಸುರ ಪರದೆಯೊಳಗೆ ತೋರದಿರ್ಪೆಯೇಕೆ ಪೇಳು. ॥ ೨ ॥

ಕೆಂಪಸಿಲ ಕಿರೀಟವೀಗಳಿಂಬುಗೊಂಡು ಶೋಭಿಸುವುದು,
ತುಂಬಿ ಜಗವ ಗಾನರಸದೆ ಪಕ್ಕಿವಿಂಡು ಗೊಂದಳಿಪುದು; ॥
ಸಂಜೆ ಹೊಂಜೆರಗಿನೊಳರಸ ನಿನ್ನ ಪದವ ತೊಡೆವಳವಳು
ಬಂಜೆಯಾಯ್ತು ನಿನ್ನ ಕಾಣದೆನ್ನ ದೃಷ್ಟಿಯೇಕೆ ಪೇಳು. ॥ ೩ ॥

ಗಗನವೆಂಬ ಮಂಡಪದಲಿ ನಿನಗೆ ರಾಜ್ಯಭಾರವಂತೆ,
ಜಗವೆ ನಿನ್ನ ಪೆರ್ಮೆಯೊಪ್ಪವೋಲಗಕ್ಕೆ ಸಾಲೆಯಂತೆ, ॥
ಒಡೆಯ, ನಿನ್ನ ಕಾಂಬ ಸಂಭ್ರಮಂಗಳಿಂತು ಪೆರ್ಚುತಿರಲು
ಸಡಗರವೇ ಶೂನ್ಯವಾಗದಿಹುದೆ ನಿನ್ನ ಕಾಣದಿರಲು? ॥ ೪ ॥

ಗಾನದೆಡೆಯ ನುಣ್ಪು ನೀನೆ, ಗಂಧವಹನ ತಂಪು ನೀನೆ,
ಜೇನ ಸೋನೆಯಿಂಪುನೀನೆ, ಬಿರಿವ ಮುಗುಳ ಕಂಪು ನೀನೆ, ॥
ಭಾನುವಿಂಗೆ ಭಾನು ನೀನೆ, ಕರಣವೆಂಬ ದಾರಿವಿಡಿದು
ನೀನೆ ಮನದ ರಾಜ್ಯದೊಳಗೆ ದೊರೆಯೆನಿಸುತೆ ಮೆರೆವುದೊಲಿದು! ॥ ೫ ॥

ವಿರಹಿಣೀ ಗೀತ.

ಉಳಸಗೆಯ ಮಾಯೆಯನು ತೋರುತೆನ್ನಯ ಬಗೆಯ
ಕಳುವುದೇತಕೊ? ನಿನಗೆ ಕೈ ಮುಗಿವೆನು.
ಕಳವು ನಿನ್ನಯ ಮನದ ಮೆಚ್ಚಾದರೀ ತನುವ
ಕಳೆದು ಬಿಸುಡುವುದು ಕೊಂಡೊಯ್ವುದದನು. ॥ ೧ ॥

ಎಂದು ಕಣ್ಣೀರಸಲಿ ಪುಳಕವೆನ್ನುವ ಮಡಿಯ
ಚಂದದಿಂದುಟ್ಟು ಹೃದಯೇಶ ನಿನ್ನ
ಒಂದೆ ಮನದಿಂದ ಪೂಜಿಸಿದೆನೆನ್ನಯ ಭಾವ
ಮಂದಿರದಿ, ಬಂದು ಕರೆದೊಯ್ವುದೆನ್ನ. ॥ ೨ ॥

ಜನರೆಲ್ಲ ನಿದ್ದೆಯಿಂದೊರಗಿರುವ ಸಮಯದಲಿ
ಇನಿಯ! ನಿನ್ನಯ ಹಾವಭಾವಗಳನು
ನೆನೆನೆನೆದು ಬಳಲಿ ಬೆಂಡಾಗಿ ಕಣ್ಮುಚ್ಚುತಿರ
ಲಿನನುದಿಸಿ ಬಾಂದಳದೊಳುದಿಸುತಿಹನು. ॥ ೩ ॥

ಧರೆಯೆಲ್ಲ ನಗುತಿಹುದು ತರಣಿ ಕಿರಣಾವಳಿಯ
ಬಿರುಸಿಂಗೆ ಬೆದರಿ ತಮವೋಡುತಿರಲು,
ಎರೆಯ! ನೀನಿಲ್ಲದಿರಲೆನ್ನ ಮನವೆಂಬ ಗುಹೆ
ಸೆರೆಹಿಡಿಯುತಿಹುದು ಕತ್ತಲೆಯನೆಲ್ಲ. ॥ ೪ ॥

ಒಂದು ತಂಗಾಳಿ ಸಾಕೊಂದು ಕೋಗಿಲೆಯ ದನಿ
ಯೊಂದು ತುಂಬಿಯ ಗಾನ, ವೊಂದಬ್ಜದ
ಮಂದಹಾಸವೆ ಸಾಕು! ಸುಂದರಾಂಗನೆ ನಿನ್ನ
ದೊಂದು ವಿರಹ ವ್ಯಥೆಯನೆದೆಗೊಳಿಸಲು. ॥ ೫ ॥

ನೀನಗಲಿದರು ನಿನ್ನ ಮೊಗವನಗಲದ ನಗೆಯ
ದೀನನೆನಗಿದರು ಬಿಡದೆನ್ನ ಮನವ.
ತಾನೆ ನಾನಾಕಾರವನು ತೋರಿ ನಿನ್ನೆಡೆಗೆ
ಸಾನುರಾಗದೊಳೆಳೆಯುತಿಹುದು ಬಗೆಯ. ॥ ೬ ॥

ತಡೆಯಲಾರೆನೊ ಮಂದಹಾಸದೊಂದು ಪುಳಕವ
ಬಿಡಲಾರೆನದರ ನೆನಹಿನ ಸೌಖ್ಯವ.
ಒಡೆಯ! ನಿನ್ನೊಡನೆ ಕೈಯೊಡ್ಡಿ ಬೇಡುವೆನಿಂತು
ಕೊಡು ನಿನ್ನ ನಗೆಯ, ಕೊಳ್ಳೆ ಭಾವವ. || ೭ ||

ಇಂದು.

ಇಂದೆಂಬ ದಿನವೆನಗೆ, ನಾಳೆಯೆಂಬುದು ನಿನಗೆ
ಸಂದೇಹವೇನೊ? ತಲೆಬಾಗಿಸುವೆನೀವಿಧಿಗೆ.
ಇಂದೊದಗುವೈಸಿರಿಗೆ ಬಡತನಕೆ ನಾನಾಳು,
ಮುಂದಿನಾ ದಿನದ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯವನು ನೀನಾಳು || ೧ ||

ಇಂದೆಂಬ ತೊಟ್ಟಿಲಲಿ ತೂಗುತಿಹ ಶಿಶುವಾನು,
ಒಂದು ಹಿಡಿದೆಳೆದೆನ್ನ ಕೊಂಡೊಯ್ಯು ಕೈ ನೀನು.
ಇಂದಿನಾ ದಿನದೊಡನೆ ಮುಗಿಯಲೆನ್ನಯ ಬಾಳು,
ಮುಂದಿನಾ ದಿನದ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯವನು ನೀನಾಳು. || ೨ ||

ಕಳೆದ ನಿನ್ನೆಗಳೆಲ್ಲಿ? ಬರುವ ನಾಳೆಗಳೆಲ್ಲಿ?
ಅರಿಯಲಾರೆನು ದೇವ, ನೀ ಗೈವ ದಾನದಲಿ
ಕರುಣಿಸಿಂದಿನ ದಿನವನಿದರೊಳೇ ಮನವೆನಗೆ.
ದೊರೆವ ನಾಳೆಯ ಸಿರಿಯು ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯವದು ನಿನಗೆ. || ೩ ||

ಉದಯರವಿಯನು ಕಂಡು ಕೈಮುಗಿವ ದಿನವೆನಿತೊ
ಒದವುತಿರೆ ಸಂಜೆಯಂಜುವ ದಿನಗಳಿನ್ನೆನಿತೊ
ಮುದದಿ ನೀ ಕರುಣಿಸಿರುವಿಂದೆಂಬ ದಿನವೆನಗೆ
ಸುದಿನವೈ ನಿನ್ನ ಮೆಲ್ಲಡಿಯ ಸೇವಿಪ ಬಗೆಗೆ || ೪ ||

ಹರಿದ ನಿನ್ನೆಯ ಹುಡುಕಿ ನಿನ್ನ ಕಾಂಬವರುಂಟೆ?
ಬರುವ ನಾಳೆಯನರಸಿ ನಿನ್ನನೊಲಿಸುವರುಂಟೆ?
ಇಂದೆಂಬುದಿದು ನಿನ್ನ ಮಂದಹಾಸೋದ್ಭವವು.
ಮುಂದಿನಾ ದಿನವೆಂತೊ ಹೇಳಲಿನ್ನಾರಳವು? || ೫ ||

ನಾಳೆ ನಿನ್ನಯ ಬಾಹುಪಾಶದಲಿ ಸಿಲುಕುವೆನು,
ನಾಳೆ ನಿನ್ನಯ ಪಾದಮೂಲದೊಳೆ ಬದುಕುವೆನು;
ಇಂದಿನಾ ಜೀವನಕೆ ಕೈನೀಡದಿರು ಕೇಳು
ಮುಂದಿನಾ ದಿನದ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯವನು ನೀನಾಳು. || ೬ ||
ನಿನ್ನೆ ಸಂಜೆಯಲಿ ನಿನ್ನಯ ಪದವನಗಲಿದೆನು,
ಮೆಲ್ಲನಿಂದಿನ ನಾವೆಯಿಂದಿಲ್ಲಿಗೈದಿದೆನು.
ಕಾಲಶರಧಿಯ ತೆರೆಯ ಮೇಲೆ ತೇಲುವೆ ನಾನು;
ಬೀಳುಗುಂಡಿಳಿಯಿಸುವುದೆಲ್ಲಿ? ತಿಳಿದಿಹೆ ನೀನು. || ೭ ||

ಮಸಣ.

ಇಲ್ಲಿ ಮಲಗಿದ ಜನರ ಹೆಸರೆತ್ತಿ ಕರೆಯದಿರು
ಸೊಲ್ಲನಾಲಿಸರವರು, ಬರಿದೆ ಹಂಬಲಿಸದಿರು.
ಜೀವನದ ಸಮರದಲಿ ಬಳಲಿ ಬೆಂಡಾದವರು
ತಾವಳಲನಾರಿಸಲು ದೀರ್ಘನಿದ್ರೆಯೊಳಿಹರು. || ೧ ||
ಇರುಳಿಡೀ ರೋದಿಸಿದ ಕಿರುಗೂಸು ಮುಂಜಾವ
ಕೆರಡು ಗಳಿಗೆಗಳಿರಲು ಸವಿದು ತಾಯ್ಮೊಲೆ ಹಾಲ
ಮರೆದವಳ ಮೈಮೇಲೆ ಕಣ್ಮುಚ್ಚುವಂದದಲಿ
ಒರಗಿರುವರೀ ಜನರು ಮೃತ್ಯುವಿನ ತೆಕ್ಕೆಯಲಿ. || ೨ ||
ಸಿರಿಯ ಸುಗ್ಗಿಯ ಕಂಡು ಹಬ್ಬದೂಟವನುಂಡು,
ಹರಯದೇಣಿಯ ತುತ್ತತುದಿಯ ಮೆಟ್ಟಿಲನೇರಿ,
ಕರೆದು ಮಕ್ಕಳ ತನ್ನ ಬಳಿಗೆ, ಹೋಗುವೆನೆಂದು
ಹೊರಟ ಸರೆದಲೆಯಜ್ಜ ಬಂದು ಮಲಗಿಹನಿಲ್ಲಿ. || ೩ ||
ಇಂದು ನಿರಶನ, ನಾಳೆಯುಣಿಸಿಲ್ಲ, ಮನೆಯವಳು
ಬಂದು ಗಜರುವಳು, ಮಗುವಳುತಿಹುದು, ಬಲವೆಲ್ಲ
ಕುಂದಿ ಹೋಯಿತೆನುತ್ತ ಹಲವು ಮಕ್ಕಳ ತಂದೆ
ನೊಂದು ಕಂಬನಿಗರೆದು ಮಲಗಿರುವ ತಾಣವಿದು. || ೪ ||

ಬಲವುಂಟು, ಗೆಲವುಂಟು, ಸಿರಿಯುಂಟು ತನಗೆನುತೆ
ನೆಲವನೆಲ್ಲವ ಹುಲ್ಲಹಿಡಿಗೆ ಬಗೆದಾ ಮೇಲೆ
ಕನಸಿನಂತಿರೆ ವಿಭವ ಮರೆಯಾಗೆ, ನರಿನಾಯ್ಗೆ
ಉಣಿಸಾದ ಬಲಶಾಲಿ ನಡೆತಂದನೀಯೆಡೆಗೆ. ॥ ೫ ॥

ಮನ್ನಿಸದು ಲೋಕ, ಕಣ್ಣೆತ್ತಿನೋಡದು ನೇಹ,
ಬನ್ನಗಳು ಬೆಂಬಿಡವು, ಬೆನ್ನೊಳಿರೆ ಬಡತನವು
ತನ್ನ ನೆಳಲೇ ತನಗೆ ವೈರಿಯಾಗಲು ಸುರಿವ
ಕಣ್ಣೀರಿನೊಡನಾಡಿ ಯೆಡೆಗೊಂಡ ಭೂಮಿಯಿದು. ॥ ೬ ॥

"ನೀರನೇತಕೆ ಬಾರನಕಟ? ಸಂಜೆಯು ಕಂಡು
ಗಾರಾಗುತಿದೆ ಮನವು, ಮನೆಯೊಳೊಬ್ಬಳೆ" ಎಂದು
ಸೇರಿ ಮನೆಬಾಗಿಲನು ಬಿಸುಸುಯ್ವ ಕೋಮಲೆಯ
ದಾರಿಯನು ಕತ್ತಲೆಯೊಳಡಗಿಸಿದ ಮಸಣವಿದು. ॥ ೭ ॥

ಕಡೆಗಣ್ಣ ಕುಡಿನೋಟವೆಳೆಯಳನು ನಾಚಿಸಲು
ಹಿಡಿದು ಮಾಲೆಯ, ಮಧುರ ಮಂದಹಾಸವ ಬೀರಿ
ಮದುವಣಿಗನೊಪ್ಪುತಿರಲವನ ಕೈಗಳ ಬಿಗಿದು
ಪದೆದು ಕೊಂಡೊಯ್ದೊರಗಿಸಿದ ರುದ್ರಭೂಮಿಯಿದು ॥ ೮ ॥

ಹೊಸ ಹರಯವೇರುತಿರೆ, ಹೊಸವು ಹೊಸಲೇರುತಿರೆ
ದೆಸೆಯೊಳರಮನೆಗಟ್ಟುತಿರುವ ತರುಣನ ಮೇಲೆ
ಬಿಸಜದೆದೆ ಹೀರಿ ಮಲಗಿಸುವ ದುರುದುಂಬಿವೊಲು
ಮಸಗಿ ಮೇಲ್ವಾಯ್ದು ಮೃತ್ಯುವ ಹುಟ್ಟು ನಾಡಿದುವೆ. ॥ ೯ ॥

ನಲಿನಲಿಯುತಿದ್ದ ಬಾಲನು ಬಂದು ತಾಯೊಡನೆ
ತಲೆ ಬೇನೆ ತನಗೆಂದು ಹಾಸಿಗೆಯ ಹಿಡಿದಿರಲು,
ಗುಣವಾಯಿತೆಂದು ತೋರಿಸುತವನ ದೇಹಕ್ಕೆ
ಹೆಣವೆಂಬ ಹೆಸರಿತ್ತ ಸಾವಿಂಗೆ ಬೀಡಿದುವೆ. ॥ ೧೦ ॥

ಮಾತು ಬಾರದ ಹಸುಳೆ ಬಾಯಾರೆ ಬಾಯೊಡೆದು
ಮಾತೆಯನು ನೋಡುತಿರಲಾ ಮುಗುದೆ ಮೊಲೆಯೂಡಿ
ಪ್ರೀತಿಯಿಂ ಜೋಗುಳವ ಹಾಡಿ ಮಲಗಿಸೆ ಮಗುವ
ನಾ ತಾಣದಿಂದೊಯ್ದು ಮೃತ್ಯುವಿನ ತಾವಿದುವೆ. ॥ ೧೧ ॥

ಆರಾರು ಮಲಗಿಹರೊ? ಎಲ್ಲೆಲ್ಲಿ ಅಡಗಿಹರೊ
ಸಾರುವಾ ಜನರುಂಟೆ ಈ ಮಸಣದೆಡೆಯಲ್ಲಿ?
ಕಾರಿರುಳು ಕೊಂಡೊಯ್ದ ತಾರೆಗಳ ಲೆಕ್ಕವನು
ತೋರಿಸುವನಾರುಂಟು ದೇವನೊಬ್ಬನ ಹೊರತು? ‖ ೧೨ ‖

ದೊರೆಯು ಬಳಿಯಲಿ ಒಂದು ಆಳು ಮಲಗಿಹನಂತೆ,
ಸಿರಿಯರಸನೆಡದಲ್ಲಿ ಭಿಕ್ಷು ಬಿದ್ದಿಹನಂತೆ,
ಕಪಿಯು ಪಕ್ಕದೊಳೆ ವಂಚಕನು ನಿದ್ರಿಪನಂತೆ.
ಭುವನದಲಿ ಭೇದ, ಮಸಣದಿ ಭೇದವಿಲ್ಲಂತೆ. ‖ ೧೩ ‖

ಮಲಗಿದರು ಮಲಗಿರಲಿ! ಹೆಸರೆತ್ತಿ ಕರೆಯದಿರು
ಕಳೆದು ಹೋದವರೊಡನೆ, ಕಳೆಗು ಹೋಯಿತು ಹೆಸರು.
ಬಳಲಿ ಬೆಂಡಾಗಿಹರು ಬದುಕುಹೋರಾಟದಲಿ,
ಕೊಳಲಿ ಚಿರಶಾಂತಿಯನನಂತ ನಿದ್ರೆಯೊಳಿರಲಿ. ‖ ೧೪ ‖

ಗುಣಗಳಿರಬಹುದು, ಅವಗುಣಗಳೇ ಇರಬಹುದು
ಗುಣದೋಷಗಳು ಸುಟ್ಟು ಹೋದುವೈ ಚಿತೆಯೊಳಗೆ.
ಹೆಣವಾದ ಮೇಲೆ ತನು ತುಲನೆ ಮಾಡುವೆಯೇಕೆ
ಹೆಣಕೆ ಹೆಸರೊಂದೆ, ವಿವಿಧತೆಯಿಹುದು ಜೀವನಕೆ. ‖ ೧೫ ‖

ಇಂದು ಹಬ್ಬವು, ಬಂಧುಬಾಂಧವರು ನೆರೆದಿಹರು,
ಬಾಂದಳವ ಕೀಲ್ಸೈಸುತಿಹುದು ವಾದ್ಯದ ದನಿಯು,
ಅಂದು ನಿಮ್ಮನು ಬಿಟ್ಟು ತನ್ನ ದಾರಿಯ ಹಿಡಿದ
ಕಂದನೆಲ್ಲಿಹನು? ಬರುವನೆ ಮನೆಗೆ ಹೇಳಯ್ಯ. ‖ ೧೬ ‖

ಮಗಳ ಮದುವೆಯು ನಾಳೆ, ಧಾರೆಯೆರೆವಧಿಕಾರ
ಜಗದೊಳೆನಗೊಬ್ಬಗೇ ಹೆರರಿಗಿಲ್ಲ ಎನುತೆ
ಸಡಗರಿಸಿ ಸೊಬಗಿನ ವಿವಾಹಮಂಡಪದೊಳಗೆ
ಅಡಿಯಿಡುವನೇ ಮಡಿದ ಜನಕನಿದನೆಣಿಸಯ್ಯ. ‖ ೧೭ ‖

ಮದುವೆಯಾದಿನಿಯಳನು ಮಾತನಾಡಿಸಲಿಲ್ಲ,
ಮುದದೊಳವಳನು ಕೂಡುತಾನಂದ ಪಡಲಿಲ್ಲ,
ಚದುರೆಯಳ ಮೆಲ್ಲೆದೆಯ ರಸಿಕತೆಯ ಸವಿ ನೋಡೆ
ಮದುವಣಿಗನೈತಹನೆ ಉಸಿರು ನಿಂತಾಮೇಲೆ?. ‖ ೧೮ ‖

ಮಸಣಕ್ಕೈದಿದ ಜನರು ಮಾತನಾಡುವರಲ್ಲ,
ಹೆಸರೆತ್ತಿ ದೂಷಿಸಲು ಕಿನಿಸುಗೊಂಬವರಲ್ಲ,
ಬಳಲಿಹರು ಬಳಲಿಹರು ಜೀವನದ ಸಮರದಲಿ,
ಮಲಗಿಹರು ಮಲಗಿಹರು ಕೊನೆಯಿರದ ನಿದ್ರೆಯಲಿ. || ೧೯ ||

ನೆಲವ ಕತ್ತಲೆ ಮುಸುಕೆ, ನೆಳಲು ಭೂತಗಳಂತೆ
ಬೆಳೆಯುತಿರೆ, ತರಣಿ ಪಡುಗಡಲೊಳಗೆ ಮುಳುಗುತಿರೆ
ಕರೆದು ಗೂಡಿಗೆ ಹಾರಿ ಬರುವ ಹಕ್ಕಿಗಳೊಡನೆ
ಬರುವನೇ ಮಸಣವನು ಮರೆಗೊಂಡ ಮಾನವನು?. || ೨೦ ||

ಬಾರನೈ ಬಾರನೈ ಮಸಣವನು ಮರೆಹೊಕ್ಕು
ಧಾರಿಣಿಯ ಜವಣೆಯನು ಕಣ್ಣೆತ್ತಿ ನೋಡುವನೆ?
ತಾವರೆಯನೊರಗಿಸಿದ ತಂಗಾಳಿಯಾತಂಗೆ
ನೋವನಾಗಿಸಿತವನ ದೇಹವನು ಕೊರಗಿಸಿತು. || ೨೧ ||

ಆಗಸದಿ ಚಂದಿರನು ಮೂಡಿ ಬಾರೆಂದವನ
ಕೂಗಿ ಕರೆದರೆ ಬಾರನಯ್ಯ, ನಿನ್ನಯ ಶಿರಕೆ
ತಾರಕೆಗಳಿಂದ ಸಿರಿಮುಡಿಯ ಮಾಡಿಪೆನೆನಲು,
ತೋರನಾತನು ನೊಗವ ಶಾಂತಿರಾಜ್ಯವ ತೊರೆದು. || ೨೨ ||

ಮಾಮರದ ಚಿಗುರೆಡೆಯ ಪೀಠವನಲಂಕರಿಸಿ
ಸಾಮದಿಂ ಹಾಡುತಿಹ ಕೋಗಿಲೆಯ ಕಲರವವು
ಊರನೆಚ್ಚರಿಸಿದರು, ನಿದ್ದೆಯನು ಬಿಟ್ಟೆದ್ದು
ಬಾರನಾತನು, ದನಿಯ ಮೇರೆಯನು ಮೀರಿಹನು. || ೨೩ ||

ಸಾಲಾಗಿ ಹಾರುತಿಹ ಮಲ್ಲಿಳಿಯ ಝೇಂಕಾರ
ಕೇಳುವುದೆ ಆತನಿಗೆ? ಬಿರಿವ ಮುಗುಳಿನ ಸಾರ
ಸೂರೆಗೊಳ್ಳುವುದೆ ಆತನ ಬಗೆಯನಿನ್ನಾವ
ಕಾರಣದೆ ಕಣ್ಮುಚ್ಚಿದವನು ಕಣ್ದೆರೆಯುವನು?. || ೨೪ ||

ಆವಸಂತನು ಬಂದು ಚಿಗುರೆಂಬ ಕಪ್ಪವನು
ಸಾವಂತನಂತೆ ತಂದೊಪ್ಪಿಸಲು ಫಲವೇನು?
ಆರು ಪೀನೆಂದವನ ಮೋರೆನೋಡಿದರುಂಟೆ?
ಬಾರನೈ ಮಡಿದವನು ಶಾಂತಿವಡೆದಾ ಮೇಲೆ. || ೨೫ ||

ಇಂತು ಮರೆದೊರಗಿದರ ಹೆಸರೆತ್ತಿ ದೂಷಿಸುತ
ಪಂತವನು ಮೆರೆಯಿಪೆಯ? ಹೇಳು ಕಣ್ಣೀರರಾಣೆ
ಕರುಣೆಯನು ಕೊಡಲಿಲ್ಲವೇ ನಿನಗೆ ಜಗದೊಡೆಯ?
ಹರಹರಾ, ತಾನೆ ಕರುಣಿಸಿದನೇ ಕಲ್ಲೆದೆಯ?. ‖ ೨೬ ‖

ಸಾಕಯ್ಯ ನಿಂದೆ ಮಡಿದವರಸೇಳಿಸಿದುದಕೆ
ಬೇಕಯ್ಯ ಮನದ ಮರುಕದ ಕಂಬನಿಗಳೆರಡು
ಯಶವ ಪಡೆದಿರಲಿ ಅಪಯಶವ ತಾ ಗಳಿಸಿರಲಿ
ಮಸಣವನು ಹೊಂದಿ ಪರಿಪೂತರಾಗಿಹರವರು ‖ ೨೭ ‖

ಮುಕುಟ ಕೆಡುವುದು, ಕೈಯ ದಂಡ ಧರೆಗುರುಳುವುದು,
ಸಕಲ ವೈಭವ ಸೂರೆಯಹದು, ಮೃತ್ಯುವ ಕಂಡು
ಕವಿ ಕರವ ಮುಗಿಯುವನು; ವೀಣೆಯನು ಗಾಯಕನು
ಜವದಿ ಬದಿಗಿಟ್ಟು ಮೃತ್ಯುವ ಬೆನ್ನನೈದುವನು. ‖ ೨೮ ‖

ವಿಧಿಗೈದ ಬಗೆಬಗೆಯ ವೇಷಗಳ ಚಂದವನು
ಹುದುಗಿಸುವ ಕೆಲಸವೊಂದೇ ನೋಡೆ ಮಸಣಕ್ಕೆ
ಜಗದೊಳುದಿಸಿದರೆಲ್ಲ ಬದುಕಿದರೆ ಧಾರಿಣಿಯ
ಅಗಲ ಸಾಕಾಗುವುದೆ ಜೀವನಗಳಾಟಕ್ಕೆ?. ‖ ೨೯ ‖

ಕೆಲಸ ತೀರಿದ ಜನರು ಬಂದು ಮಲಗುವರಿಲ್ಲಿ
ನೆಲಸಲನ್ಯರಿಗೆ ಧಾರಿಣಿಯೊಳೆಡೆ ಮಾಡುವರು.
ಜರೆಯಡಸೆ ಜೀವನವು ಮರೆಗೊಂಬ ತಾಣವಿದು
ಜನನಮರಣವ ಹಿಡಿದು ಮುರಿದುಂಬ ಮಸಣವಿದು. ‖ ೩೦ ‖

ಹಳೆಯ ನೆನಹು.

ಹರಿವುದೆನ್ನ ಮಸವು ಹಿಂದೆ ಕಳೆದ ದಿನದ ಹಾದಿ ಹಿಡಿದು
ಪರಿಮಳಕ್ಕೆ ಹಾರುತಿರುವ ತುಂಬಿಯಂತೆ ಸುಳಿದು ಸುಳಿದು
ಬಳಲುತಿಹುದು, ಮಾಯವಾದ ಕಾಲಗಳನು ನೆನೆದು ಸೆನೆದು
ಗಳಿಯಿಪಶ್ರು ಧಾರೆಯೆನ್ನ ಕದಪಸಿಂದು ತೊಳೆಯುತಿಹುದು. ‖ ೧ ‖

ಇಂದು ಹರಯವೇರುತಿರಲು, ಸಂತಸದಲಿ ನಲಿವ ಮಕ್ಕ
ಳೊಂದು ಮುಗುದತನವ ನೋಡಿ, ಬಾಲ್ಯವೇಕೆ ಹೋಯಿತೆಂದು
ನೊಂದು ಬೇನೆಗೊಳ್ಳುವೆನ್ನ ಮನದ ದನಿಯು ಸಂಗಡಕ್ಕೆ
ಬಂದು ಹಳೆಯ ನೆನಹು ತನ್ನ ಹಾಡನೀಗ ಹಾಡುತಿಹುದು. || ೨ ||

ಎಮ್ಮ ಮನೆಯ ಮುಂದೆ ಕಾಂಬ ಮಾವಿನಡಿಯ ನೆಳಲ ನೋಡೆ
ಜುಮ್ಮು ದಟ್ಟುತಿಹುದು ದೇಹವಲ್ಲಿ ನೆರೆದ ಮಕ್ಕಳೀಗ
ಎಲ್ಲಿರುವರೊ? ತಿಳಿಯೆನಾವ ಮರದ ನೆಳಲನಾಶ್ರಯಿಪರೊ?
ಬಲ್ಲನಾರು? ಕಾಣಲಾರೆನಂದಿನೆನ್ನ ಸಂಗಡಿಗರ. || ೩ ||

ಅಂದಿನೊಂದು ಶೋಭೆಯಿಲ್ಲ, ಅಂದಿನೊಂದು ಚಂದವಿಲ್ಲ
ಅಂದಿನೊಂದು ಸೊಬಗದಿಲ್ಲವೆಮ್ಮ ಮಾವಿನಡಿಯೊಳೀಗ
ರೆಂಬೆಯೊಂದು ನೆಲಕೆ ಬಾಗಿ, ಮೆಲ್ಲೆಲರ್ಗೆ ತೂಗಿತೂಗಿ
ಕಾಂಬುದಕಟ ಶೋಕದಿಂದ ಕರಗಿ ಕೊರಗಿ ಕಂದಿದಂತೆ. || ೪ ||

ಎಳೆಯನೊಬ್ಬ ತಮ್ಮನಿದ್ದನವನೊಳೆನಗೆ ಪ್ರೇಮವಧಿಕ,
ಮೊಳೆಯೆ ಹಲ್ಲು, ಸುರಿಯೆ ಜೊಲ್ಲು ಮುದ್ದು ಮಾತಿನಿಂದಲೆನ್ನ
ಕರೆದುಕರೆದು ಬೆನ್ನಬಿಡದೆ ಮಾವಿನಡಿಯ ನೆಳಲಿಗೆಂದು
ಬರುತಬರುತ ಬೀಳುತೇಳುತಿದ್ದನವನ ಮರೆವೆನೆಂತು? || ೫ ||

ಒಂದು ದಿನದೊಳೆಂದಿನಂತೆ ಆಟವಾಡುತಿರಲು ನಾನು
'ಕಂದ! ಹೇಳು ಎಮ್ಮನೇಕೆ ಬಿಟ್ಟು ಹೋದೆ!' ಎಂದೆನುತ್ತೆ
ತಂದೆ ಕೂಗಲದನು ಕೇಳಿ, ಬೆದರಿ ಭಯದೊಳೋಡುತಿರಲು
ಅಂದು ಕಂಡೆನೆನ್ನ ತಮ್ಮ ಹಾಸಿಗೆಯಲಿ ಮಲಗಿದುದನು. || ೬ ||

ಒರಗಿದಾತನೇಳಲಿಲ್ಲ, ಮಂಜು ಬೀಳ್ವ ಭರಕೆ ಬಳುಕಿ
ಧರೆಗೆ ಮುರಿದು ಕೆಡೆವ ಮುಗುಳಿನಂತೆ ತಮ್ಮ ಮಲಗಿರಲ್ಕೆ,
ಸೆಳೆದು ಬಿಗಿದು ತೋಳ್ಗಳಿಂದ, "ಮಗನೆ! ಒಬ್ಬನಾದೆ ಎಮಗೆ
ನಲಿವುದಣ್ಣ ಕಣ್ಣ ಮುಂದೆ" ಎನುತೆ ಮಾತೆ ರೋದಿಸಿದಳು. || ೭ ||

ಅವನ ನಯನತೇಜವಿಂದು ಗಗನತಲದ ತಾರೆಯಾಗಿ
ಭುವನಗಳನು ಬೆಳಗುತಿರಲು ಬಹುದು; ತೊದಲು ನುಡಿಗಳೀಗ
ಗಿರಿಯ ದರಿಯ ವನದ ನಡುವೆ ಗಾನವಾಳ್ವ ನದಿಯ ದನಿಯ
ಸರಿಸದಲ್ಲಿ ಪಡಿನುಡಿಗಳ ಕೂಟದಲ್ಲಿ ಕೇಳಬಹುದು. || ೮ ||

ಅಲ್ಲಿ ತೆಂಗು ಕೌಂಗಿನಿಂದ ಹೊನ್ನೆ ಸುರಗಿಮರಗಳಿಂದ
ಮಲ್ಲಿಗೆಗಳ ಬನಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದೆಮ್ಮ ತೋಟದೊಳಗೆ
ನುಲ್ಲಳಿಗಳ ಮಂಜುಘೋಷವೆಲ್ಲಿ ಕೇಳ್ವುದಲ್ಲಿ ಬೆಳೆದ
ಹುಲ್ಲು ತಮ್ಮ ನೊರಗಿದೆಡೆಗೆ ಕಾವಲಾಗಿ ಕಾಂಬುದೀಗ ॥ ೯ ॥

'ಅಣ್ಣ! ಮಾವಿನಡಿಗೆ ಬರುವ ತಮ್ಮ ನಿವನ ಕರೆಯೊ' ಎಂದು
ಕಣ್ಣನೀರ ಮಿಡಿಯುತಿಹನೊ! ನಿಮ್ಮ ನಾಸು ನೋಡುತಿರಲು
ಎನ್ನನೇಕೆ ಮರೆತಿರೆಂದು ತೊದಲುನುಡಿಯನಾಡುತಿಹನೊ
ತನ್ನ ತಾನೆ ಹಿಡಿದು ಮೌನದಿಂದ ಮಾತನಾಡದಿಹನೊ! ॥ ೧೦ ॥

ಆವನೊಂದು ಕೂಟದಿಂದ ಪ್ರೇಮವಾವುದೆಂದು ಕಲಿತೆ,
ಆವನೊಂದು ನೋಟದಿಂದ ನೋವನೆಲ್ಲವನ್ನು ಮರೆತೆ
ಆವನೆಳೆಯ ನಗೆಯೆ ಮನದ ತಮಕೆ ಜೊನ್ನವಾದುದವನ
ಸಾವ ವರೆಗೆ ಮರೆಯಲುಂಟೆ ಎನ್ನ ಬೆನ್ನೊಳುದಿಸಿದವನ? ॥ ೧೧ ॥

ಮಗನೆ! ಎಂದು ನುಡಿಯುವನಿತು ಹರಯವಾಗಲಿಲ್ಲವೆನಗೆ
ಮಗನೆ! ಎಂದೆ ಕರೆವೆನಿನ್ನ ಲೋಕವೆಲ್ಲ ಕೇಳಿ ನಗುಗೆ
ಜಗದಿ ನಮ್ಮ ವಂಶವಿರಲಿ! ಎಂದು ವಿಧಿಯು ನಿಯಮಿಸಿದರೆ
ಮಗನೆನಿಸುತೆ ಹುಟ್ಟಿ ತಮ್ಮ ನಿನ್ನ ಮರೆಯದಣ್ಣನೆನಗೆ. ॥ ೧೨ ॥

ಊರ ಬಿಟ್ಟು ಬಿಜ್ಜೆಗಾಗಿ ದೇಶದೇಶದಲ್ಲಿ ಸುತ್ತಿ
ತಾರುತಿರಲು ದೇಹ, ಹುಟ್ಟು ಮನೆಯ ನೋಡುವಳ್ತಿಯಿಂದ
ದಾರಿ ನಡೆದು ಮನೆಯ ಸೇರಿ, ಮಾವಿನಡಿಯ ನೆಳಲ ಕಂಡು
ಭೋರೆನುತ್ತೆ ಮನದಶೋಕ ಹರಿಯುತಿದೆ ಪ್ರವಾಹಗೊಂಡು. ॥ ೧೩ ॥

ತಂದೆತಾಯ್ಗಳಣ್ಣ! ನಮ್ಮ ಬಂಧುಬಳಗವೆಲ್ಲ ನಿನ್ನ
ನೆಂದೊ ಮರೆತು ಮನದೆ ನಿನಗೆ ತಾವನೀಯದಿರಲು ಬಹುದು.
ಕಂದ! ಕಿನಿಸನಾನಬೇಡ! ಎನ್ನ ಬೆನ್ನಹಿಂದೆ ನಡೆದು
ಬಂದ ನಿನ್ನ ರೂಪಿನರಿವು ಬಗೆಯಗಣಿಗೆ ರತ್ನವಹುದು ॥ ೧೪ ॥

ಎರಡು ದಿವಸದಿಂದ ನಿನ್ನ ಹಿರಿಯನಾಗಿ ಹುಟ್ಟಿದುದಕೆ
ಬರೆಹವನ್ನು ತಿಳಿದನೆಂಬ ಹೆಮ್ಮೆ ಎನ್ನೊಳಿರುವುದಕ್ಕೆ
ಎಳೆಯ! ಮೂರುದಿನಗಳಾಯುವೆನಗೆ ದೊರೆತ ಕಾರಣಕ್ಕೆ
ಹಳೆಯನೆನಹಿನೂರಿನೊಳಗೆ ನಿನ್ನನರಸುಗೈವೆ ಸಾಕೆ? ॥ ೧೫ ॥

ಮಲಗು, ಮಗನೆ, ಮಲಗು ಪ್ರಕೃತಿದೇವಿಯಿಟ್ಟ ತೊಟ್ಟಿಲೊಳಗೆ
ನೆಲದ ಮಾಟ ನಿನ್ನ ಮುಟ್ಟದಿರಲಿ! ನಿನ್ನ ನಿದ್ರೆಯೊಳಗೆ
ಮನವನೊಡೆದು ಮೇಲೆ ಹಾರಿ ಬರುವ ಭಾವವಿಂದು ನಿನ್ನ
ನೆನೆದುನೆನೆದು ಜೋಗುಳವನು ಹಾಡುತಿಹುದು ಮಲಗೊ ತಮ್ಮ! ‖ ೧೬ ‖

ಮರವು.

ಜಗವನಾಂ ಮರೆದಪೆನು, ಜಗವೆನ್ನ ಮರೆತಿರಲಿ,
ಜಗದೆನ್ನ ಸಂಬಂಧವನು ಮರವು ಮರೆಯಿಸಲಿ.
ಜಸವೆಂಬ ಪರಿಮಳಕೆ ಮನವೆನ್ನುವಳಿ ಮೊರೆಯೆ,
ದೆಸೆಯೆಂಬ ಕುಸುಮದಲಿ ದೊರೆವುದಾವುದು? ಸೆರೆಯೆ. ‖ ೧ ‖

ರಸೆಯೊಳಗೆ ಕೀರ್ತಿಕವಿರತ್ನಗಳ ಸದ್ಗುಣದೆ
ಮಿಸುಪ ಕಂಠಾಭರಣವನು ಮಾಡುವವಸರದೆ
ಜಗೆಗೊಂಬ ಮಣಿಯೊಂದು ನೆಲದಡಿಯೊಳಡಗಿರಲಿ
ಜಗವನದು ಮರೆದಪುದು, ಜಗವದನು ಮರೆತಿರಲಿ. ‖ ೨ ‖

ಆಗಸದ ಮಧ್ಯದಲಿ ತಾರೆಗಳು ಥೀಂಕಿಡಲು,
ರಾಗದಿಂ ರಾಜನ್ಯೆತಂದು ನೆರೆಮೆರೆದಿರಲು
ತಾರಗೆಯುದೊಂದುರುಳಿ ಕತ್ತಲೆಯೊಳಡಗಿರಲಿ,
ಜಗವನದು ಮರೆದಪುದು, ಜಗವದನು ಮರೆತಿರಲಿ. ‖ ೩ ‖

ಹಿಸುಣೆಂಬ ಕೂರಲಗು, ಹೆಸರೆಂಬ ಹರಿಣದೆಡೆ
ಗಸವಸದೆ ಜೆಂಜತ್ತೆ ಜೇಡಸೋಡಿಸಿ ಕಾಡೆ
ಜಸವನಾಶಿಸದೆ ಮರವಿನ ಗುಹೆಯೊಳಡಗಿರಲಿ.
ಜಗವನದು ಮರೆದಪುದು, ಜಗವದನು ಮರೆತಿರಲಿ. ‖ ೪ ‖

ಅಳಿವೆಂಬ ವಾಹನದಿ ಪರಲೋಕಮಂದಿರಕೆ
ತಳುವದೀ ದೇಹವನು ಕಳೆದು ಹೋಪವಸರಕೆ
ನೆನಹೆನ್ನ ಮರೆತಿರಲಿ, ಮರವು ನೆನಹಿನೊಳಿಡಲಿ
ಜಗವನಾಂ ಮರೆದಪೆನು, ಜಗವೆನ್ನ ಮರೆತಿರಲಿ. ‖ ೫ ‖

ಪ್ರಾರ್ಥನೆ.

ಪಂಕವಡೆಗೊಂಡ ಭೂಮಿಯ ಹೃದಯ ಮಧ್ಯದ ಕ
ಲಂಕವನು ಮಳೆ ಕಳೆದು ಕೊಂಡೋಡುವಂತೆ,
ಸಂಕಟವ ಪರಿಹರಿಪ ನಿನ್ನ ಕರುಣೆಯೆ ಮನದ
ಪಂಕವನು ಕಳೆಯಲಿದುವೇ ದೇವ ಚಿಂತೆ. ॥ ೧ ॥

ಮನೆಯ ಮೂಲೆಯೊಳಡಗಿರುವ ಕಳ್ಳಸಂದದಲಿ
ಮನದ ಕತ್ತಲೆಯೊಳಡಗಿದ ದುರಾಶೆಯನು
ಜನರೊಡೆಯ! ನಿನ್ನ ದಿವ್ಯಜ್ಯೋತಿಯೋಡಿಸುಗೆ;
ಮನದ ಮಂದಿರಕೆ ಯಜಮಾನ ನೀನು ॥ ೨ ॥

ಕೆಲಸದಿಂ ಬಳಲುತಿಹ ದಿನದ ಮೆಯ್ಯಂ ನಿದ್ರೆ
ತಿಳಿಯದಂತಿರೆ ಮುಟ್ಟುತೊರಗಿಸುವುದು;
ತೊಳಲುವಿಂದ್ರಿಯತತಿಯ ಸಂಭ್ರಮವ ಮುಟ್ಟಿ ನೀ
ಕಳೆವಂತೆ ದೇವ! ಮಾಳ್ಪುದು, ಮಾಳ್ಪುದು. ॥ ೩ ॥

ನಿನ್ನಿಂದ ದಯೆಯ ಸಾಲವನೆನಿತು ಕೊಂಬೆನೋ
ನಿನ್ನ ಕರುಣೆಯ ನಿಧಿಯ ಮೂಲಧನವ
ಎನ್ನ ಸಾಲದ ಕರಣವಳಿಯಿಸಲು ಸಾಲ್ದಪುದು.
ಬನ್ನವದನೇನೆಂದು ನುಡಿವೆ ದೇವ. ॥ ೪ ॥

ಎನ್ನೀ ಮನಸ್ಸಾಕ್ಷಿಪೂರ್ವಕವೆ, ಸುರಿಯುವೀ
ಕಣ್ಣೀರ ಮಸಿಯೊಳಂಕಿಸಿ ಕರಣವ
ಇನ್ನೇನೊ, ಧನಿಯೆ, ಬಗೆಯೋಲೆಯೊಳೆ ಬರೆದೀವೆ
ನಿನ್ನೊಳಾಂ ಗೈದ ಸಾಲಕೆಲೇಖವ. ॥ ೫ ॥

The Secr…
Sahithy…
Kol…

ಪಿನ್ ಕೋಡು :

…ಥಲೋಕ

…ered

…n to

… Granthaloka,

…asagangotri, Mysore 570 006

'ಗ್ರಂಥ ಲೋಕ' ಪುಸ್ತಕ ಉದ್ಯಮಕ್ಕೆ ಮೀಸಲಾದ …